

ภาคผนวก ก
ภาพกิจกรรมการวิจัย

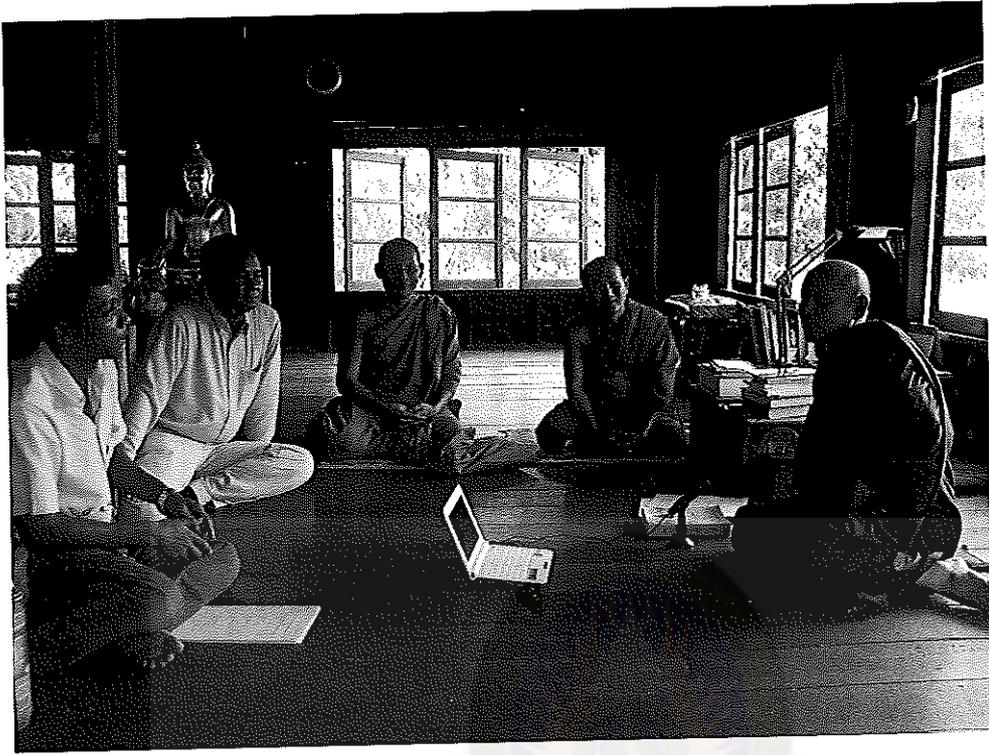
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

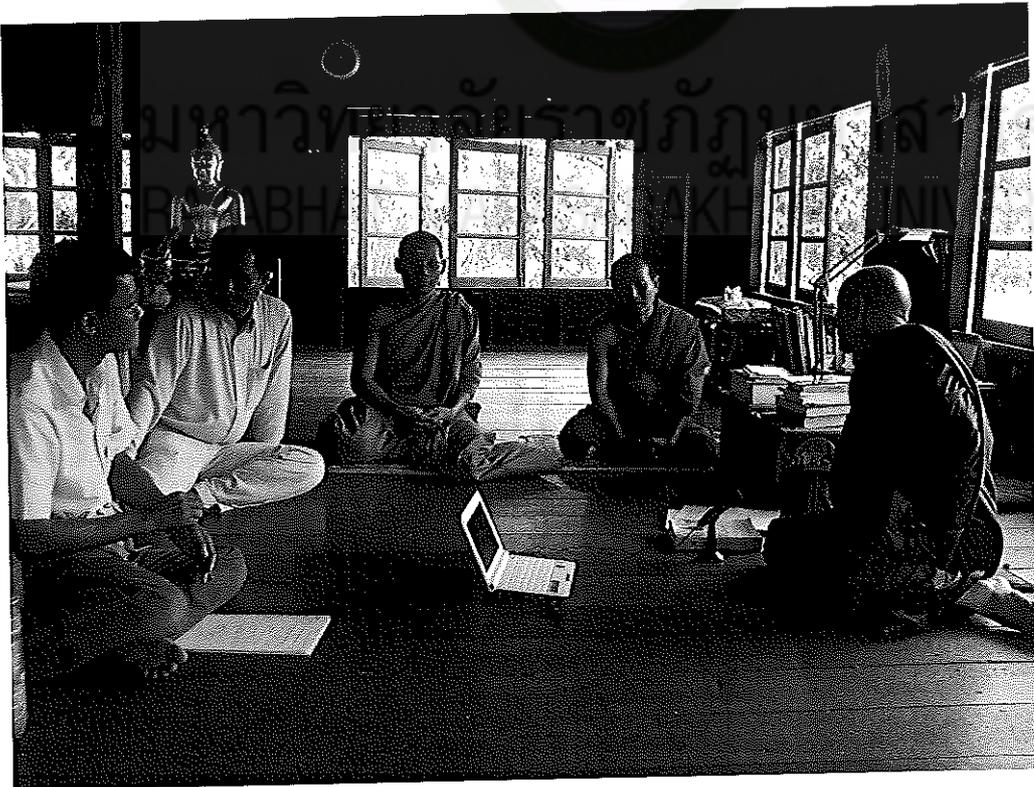
สัมภาษณ์ พระมหาวิเชียร วชิรเมธี

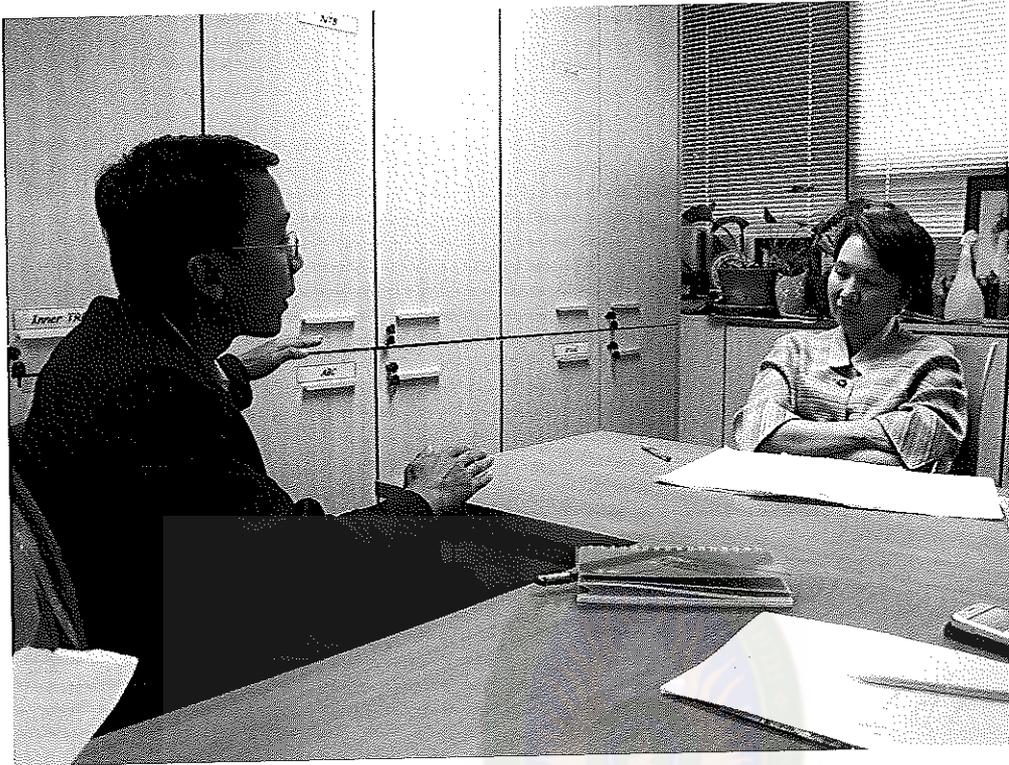

รคาม
VERSITY

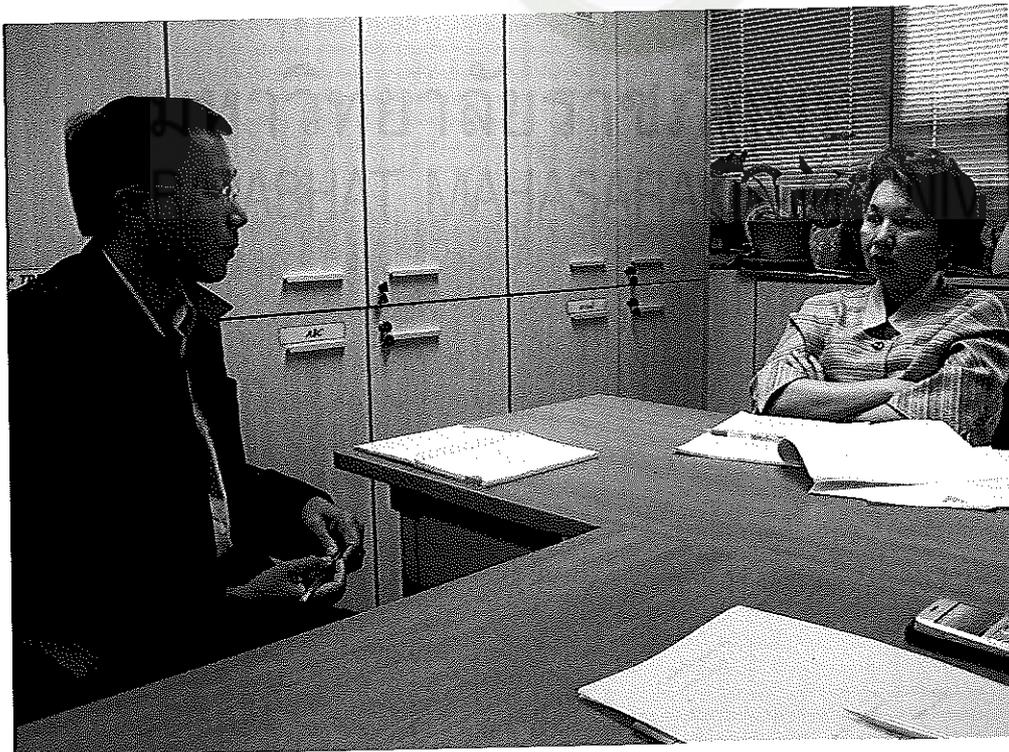

สัมภาษณ์ พระอาจารย์ไพศาล วิสาโล

สัมภาษณ์ ดร.ศีลาภรณ์ บัวสาย

คาม
RSITY

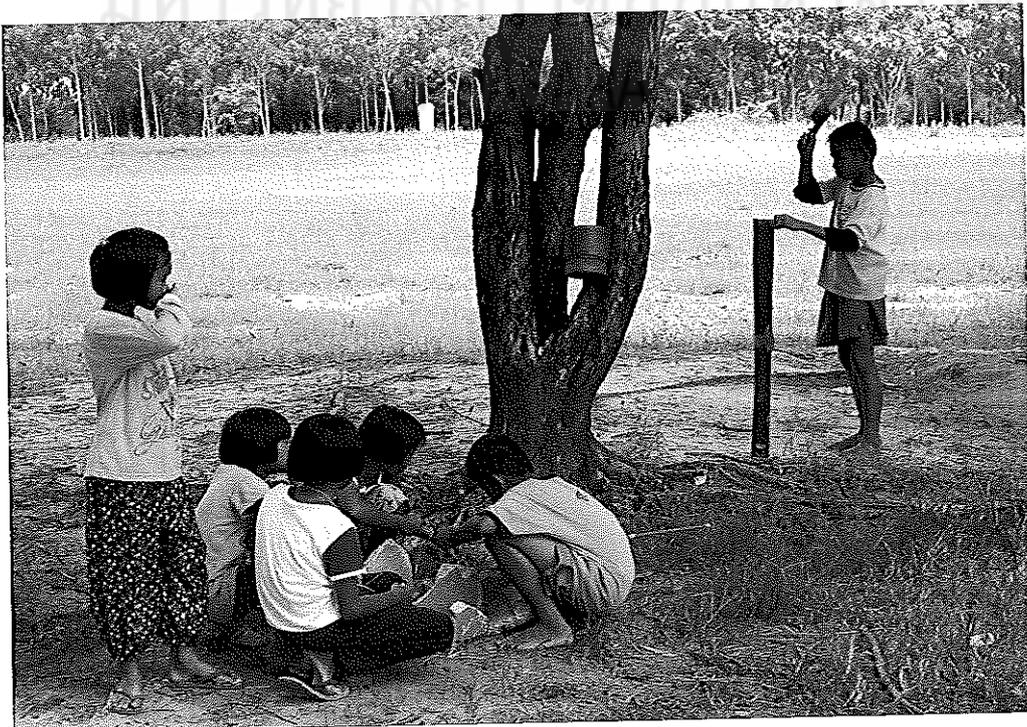
สัมภาษณ์ รศ.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ

กิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเชิงประจักษ์

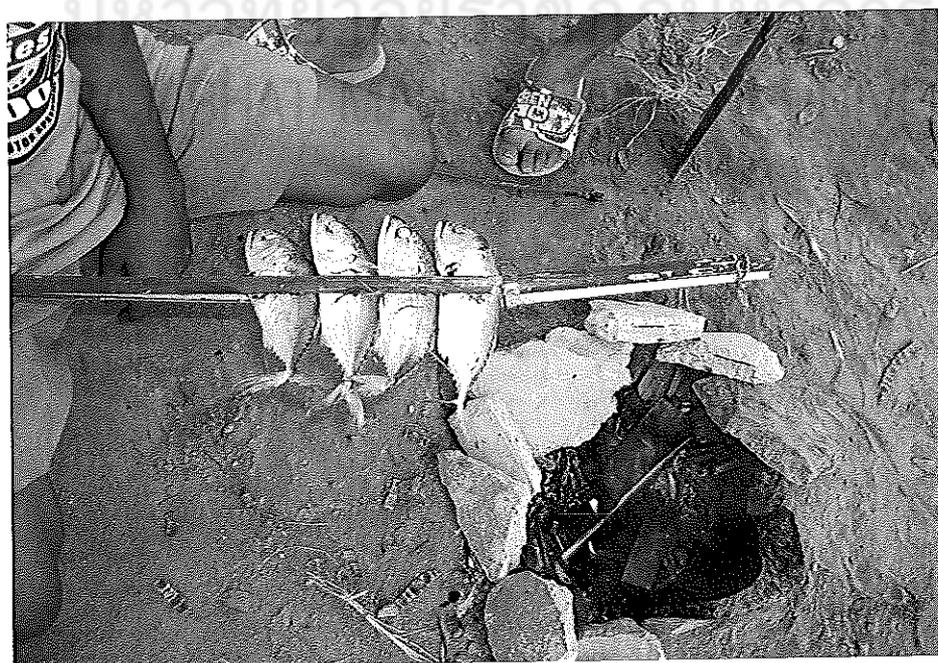

กินอิ่มดื่มตำ

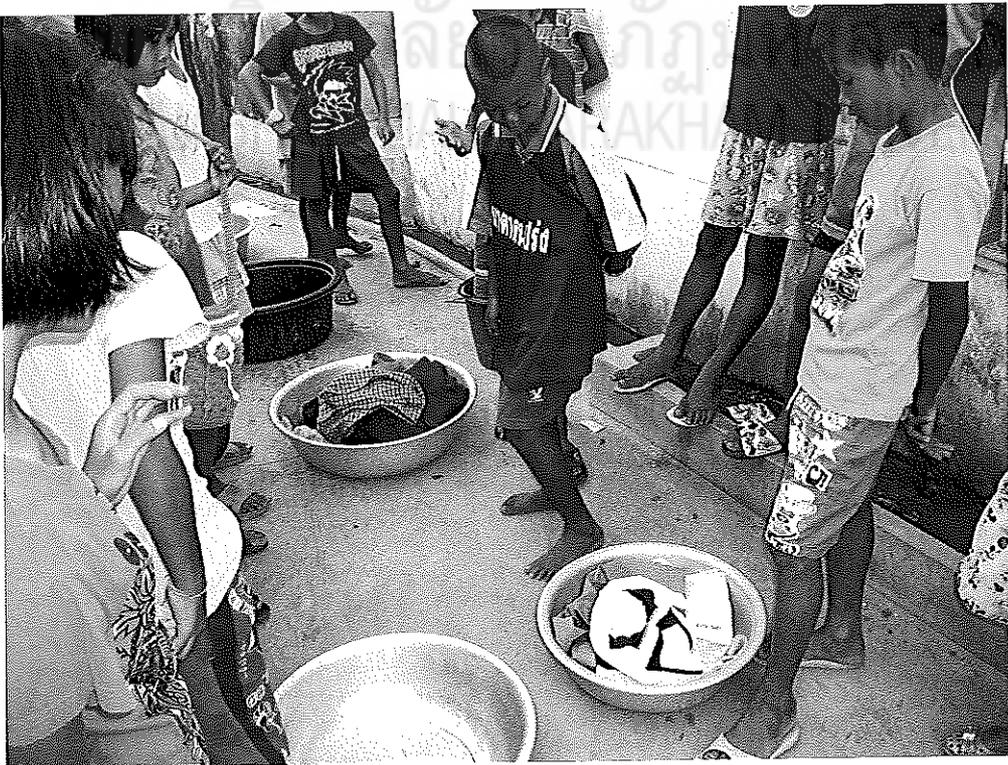

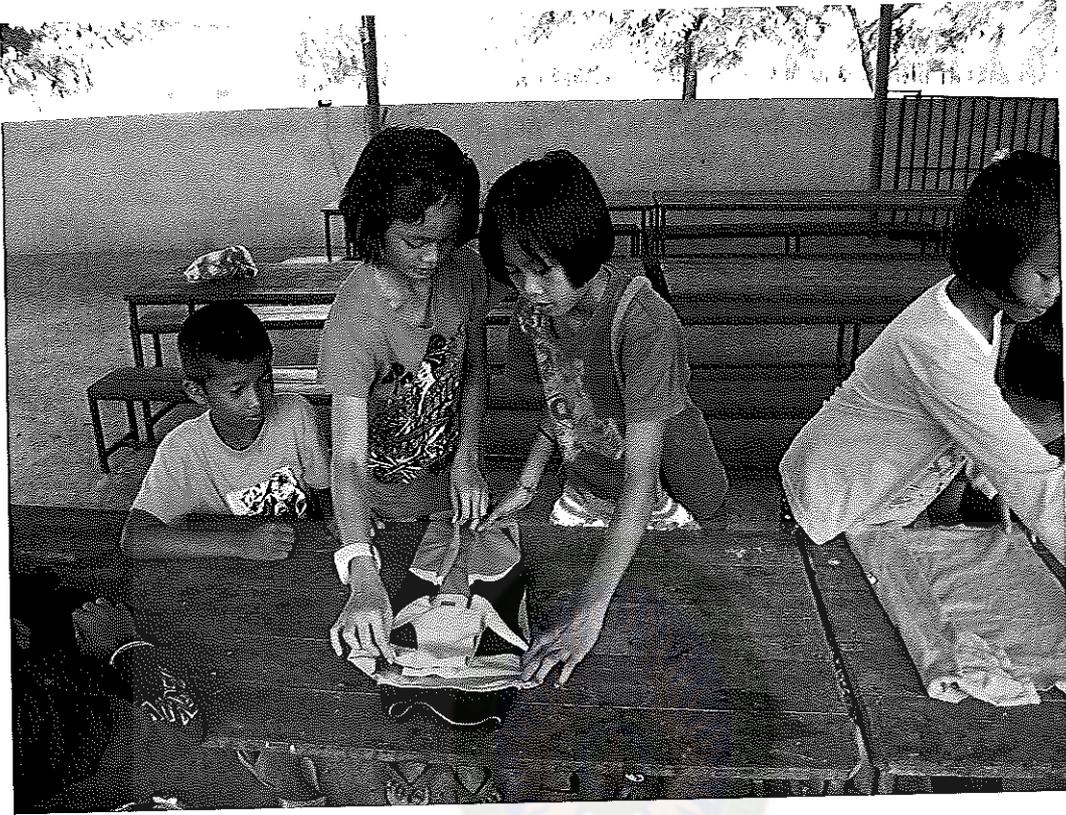
ปลาทุย่างสร้างสัมมาสมาธิ

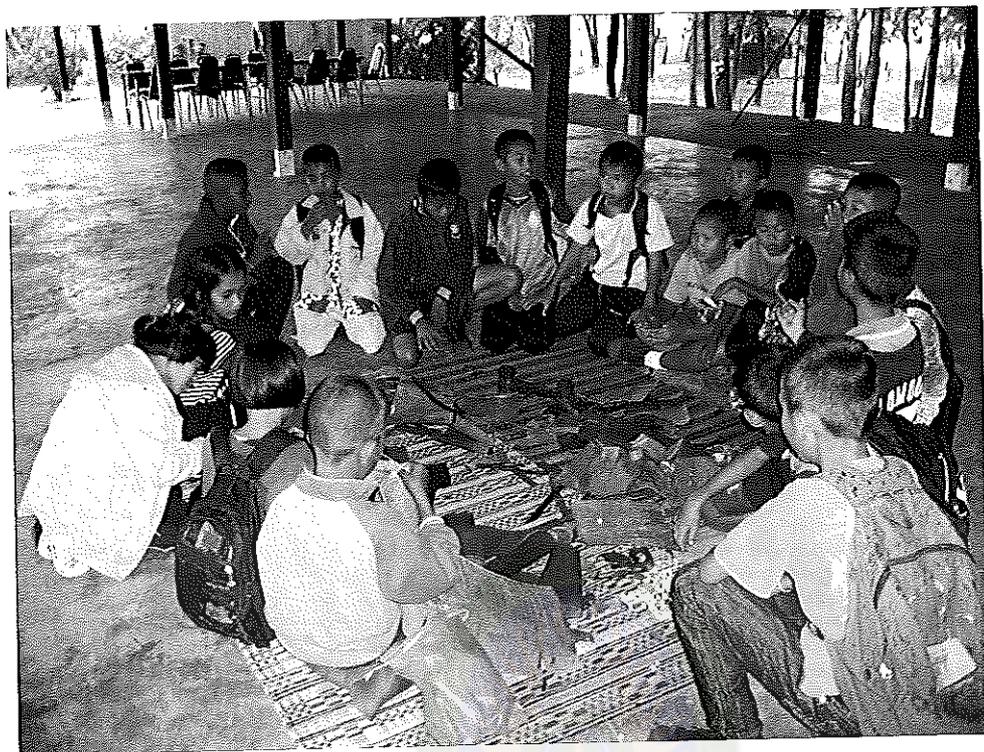
เก็บกวาดห้อง หลังจากกินอิ่มดีมีค่าแล้วร่วมกันซักผ้าให้พิสุทธ์

ชักผ้าให้พิสุทธ์ต้องรู้จักพับเก็บ

ร่วมกันทำพานบายศรี

ถอดบทเรียน

ครู, ผู้บริหาร, ผู้ปกครอง

ภาคผนวก ง

แนวทางการใช้ชุดกิจกรรมการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการใช้ชุดกิจกรรม

จากการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโดยประยุกต์พุทธธรรม คือ มรรคมีองค์ 8 (สัมมาทิฐิ-สัมมาสังกัปปะ-สัมมาวาจา-สัมมาอาชีวะ-สัมมากัมมันตะ-สัมมาวายามะ-สัมมาสติ-สัมมาสมาธิ) มาเป็นฐานคิดในการกำหนดแนวทาง เพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถ 5 ประการ คือ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

จากการวิจัย มีข้อค้นพบว่า ผู้เรียนในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายลักษณะนำร่อง เกิดสมรรถนะสำคัญเชิงประจักษ์ เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการสื่อสาร
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอแนะในการนำชุดกิจกรรมนี้ไปประยุกต์ใช้ ดังต่อไปนี้

1. การนำชุดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ควรเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้หลักการพื้นฐาน เงื่อนไขที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง ตามบริบทรากฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน รวมทั้งคุณสมบัติพื้นฐานความเป็นครูตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่แท้จริง รวมทั้งตรวจสอบความพร้อมของตนเองทั้งในด้านความรู้และทักษะของการเป็นครูตามแนวคำสอนทางพระพุทธศาสนา ก่อนลงมือปฏิบัติจริง
2. ครูที่จะนำชุดกิจกรรมไปใช้ ควรมีความเข้าใจพื้นฐาน ประสบการณ์ และการฝึกฝนตนเองหรือมีการพัฒนาคุณภาพภายในตนเองในระดับหนึ่ง มีความรู้และทักษะพื้นฐานที่สอดคล้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาที่เน้นการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของมนุษย์อย่างแท้จริง

3. ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวชุดกิจกรรมนี้ ควรปฏิบัติตามขั้นตอน เพื่อให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้ที่สมดุลทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ และปฏิบัติ อย่างต่อเนื่องกิจกรรมละไม่น้อยกว่า 2 สัปดาห์

4. การจัดการเรียนรู้จะเกิดผลได้ดีและสามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง ใน ลักษณะสอนประจำชั้น และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ควรมีการสร้างเครือข่ายการ เพื่อขยายฐานการเรียนรู้ ระหว่างห้องเรียน ภายในโรงเรียนและขยายสู่ชุมชนหรือหน่วยงานองค์กร อื่นอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชุดกิจกรรมที่ 1

มีศิลป์สร้างสรรค์ออกุศล

1. วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในให้เกิดสมรรถนะสำคัญที่เป็นความสามารถคิดตัว นำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันตามบริบทของชุมชนและสังคม
2. กิจกรรมการเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ในชุดกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมเคารพผู้อื่น
2. กินอิมคิมี่ค่า
3. ซักผ้าให้พิสุทธิ์

กิจกรรมที่ 1 : เคารพผู้อื่น

มีแนวการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ครูอธิบายให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทราบถึงความสำคัญของการแสดงความเคารพ และทราบถึงความหมายของคำว่า บูชา คือ บุคคลที่เราควรแสดงความเคารพไม่ว่าจะเป็นเพื่อน พี่ ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ใหญ่ ผู้ที่มีอายุมากกว่าเรา แล้วให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายลงปฏิบัติด้วยการแสดงความเคารพด้วยการไหว้ พร้อมคำทักทาย “สวัสดีครับ” “สวัสดีค่ะ” อย่างสุภาพ เสร็จแล้วให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าว วางแผนกำหนดวันกันเองว่าจะไปปฏิบัติจริงวันเวลาใด โดยให้ยื่นเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ รอค้นรับ ทักทาย แสดงความเคารพต่อคุณครูที่มาโรงเรียน และผู้ปกครองที่มาส่งที่หน้าประตูโรงเรียน ให้ปฏิบัติต่อเนื่องกันทุกวัน โดยครูเป็นผู้สังเกตอย่างมีส่วนร่วมตลอด

กิจกรรมที่ 2 : กินอิมคิมี่ค่า

มีแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คนแล้วแต่ความเหมาะสม ฝึกทักษะการประกอบอาหาร ในกรณีนี้หยิบยกเอาอาหารประเภทส้มตำ ปลาอย่าง ซึ่งองค์ประกอบเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่นตนเอง ครูถามนักเรียนว่า ปลาอย่าง และส้มตำ ประกอบด้วยเครื่องปรุง และต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง จะใช้มะละกอกี่ลูก ปลากี่ตัว ถึงจะพออิม เสร็จแล้วให้นักเรียนรวมกลุ่มและกลับไปเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เมื่อถึงเวลานัดหมายให้ลงมือปฏิบัติ ครูเป็นผู้สังเกตอย่างมีส่วนร่วม

กิจกรรมที่ 3 : ซักผ้าให้พิสูทธิ์

มีแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ตามความเหมาะสม แล้วถามนักเรียนว่า เสื้อผ้าสกปรก เราควรทำอย่างไร รอฟังคำตอบ จบแล้วอธิบายถึงความสำคัญของการรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มที่นักเรียนใช้อยู่ประจำ และถามต่อไปว่า การซักผ้า ทำอย่างไร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง เสร็จแล้วนัดหมายให้นักเรียนเตรียมเสื้อผ้าที่ใช้แล้วแต่ยังไม่ซัก พร้อมวัสดุอุปกรณ์การซักผ้าที่จำเป็นและหาได้ง่ายในชุมชน หรือครูอาจจะเตรียมให้แล้วแต่กรณี ถึงวัน นัดหมายทำกิจกรรม ครั้งแรกให้นักเรียนลงมือซักผ้า ตากผ้า เก็บผ้าด้วยตัวเอง โดยที่ครูยังไม่แนะนำ และคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ครั้งที่สอง ก่อนที่จะให้นักเรียนซักผ้า ครูอธิบายถึงวิธีการซักผ้า เริ่มตั้งแต่การแยกผ้าสี ผ้าขาว ผ้าสกปรกมาก สกปรกน้อย ออกจากกัน แล้วเตรียมน้ำในถังไว้ 4 ถัง ถังแรกน้ำเปล่า ทำความสะอาดผ้า ถังที่สองผสมน้ำยาหรือผงซักผ้า ถังที่สาม และสี่น้ำเปล่า สำหรับล้างผ้า จนถึงวิธีการพับเก็บผ้าอย่างเป็นระเบียบ แล้วให้นักเรียนแบ่งหน้าที่กันเองว่า ใครจะทำหน้าที่อะไร แล้วให้ลงมือปฏิบัติ โดยที่ครูคอยสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

3.การวัดผลประเมินผล แบบบันทึกการเรียนรู้, แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน, แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

ชุดกิจกรรมที่ 2

ปฏิบัติตนในห้ามประณีต

1. วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในให้เกิดสมรรถนะสำคัญที่เป็นความสามารถคิดตัว นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันตามบริบทของชุมชนและสังคม

2. กิจกรรมการเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ในชุดกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ

1. เก็บกวาดซูลี
2. บายศรีไตรรัตน์
3. ขจัดกัณฑ์

กิจกรรมที่ 1 : เก็บกวาดซูลี

มีแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ครูอธิบายถึงความสำคัญของการทำความสะอาดพื้นที่ห้องเรียน ห้องสมุด หรือสถานที่อื่น ๆ แล้วแต่กรณี เฉพาะกรณีนี้หยิบยกเอาห้องเรียนเป็นสำคัญ แล้วเตรียม อุปกรณ์ ไม้กวาด ที่ตักขยะ ถังขยะ ให้นักเรียน รวมไปถึงอธิบายวิธีการจับไม้กวาด การกวาดตาม ทิศทางลม ให้แยกฝุ่น ขยะพลาสติก และขยะกระดาษที่ย่อยสลายได้ง่ายและแยกออกจากกัน แล้ว ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกวาดเก็บทำความสะอาดห้องเรียน ให้ปฏิบัติเป็นประจำ โดยที่ครูคอย สังเกตอย่างมีส่วนร่วม และตรวจความเรียบร้อยอย่างสม่ำเสมอ

กิจกรรมที่ 2 : บายศรีไตรรัตน์

มีแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ครูหรือวิทยากร(ในกรณีที่ครูไม่ชำนาญการทำพานบายศรี)

อธิบายถึงประโยชน์และความสำคัญของพานบายศรี ว่า เราชาวพุทธนิยมทำพานบายศรี วางบน แท่น โต๊ะหมู่บูชา หรือนำไปถวายพระ (ในกรณีชุมชนที่นับถือศาสนาอื่นก็อธิบายตามบริบทของ ชุมชน) แล้วถามนักเรียนว่า มีใครทำพานบายศรีเป็นบ้าง ทำอย่างไร เตรียมวัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง แล้วให้นักเรียนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะทำ หรือครูจะเตรียมให้นักเรียนแล้วแต่ความเหมาะสม พร้อมนัดหมายวันเวลาประกอบกิจกรรม ถึงวันนัดหมายแล้วครูหรือวิทยากร ลงมือปฏิบัติพร้อมกัน กับนักเรียน และคอยสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

กิจกรรมที่ 3 : ขจัดกังวล

มีแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

กิจกรรมนี้ เริ่มต้นด้วยการที่ครูนำนักเรียนออกเดินสำรวจ

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้วยการให้เดินเป็นแถว ปกติครูจะต้องคอยสั่งคอยบังคับให้นักเรียนเข้าแถว ตรง ซ้ายหัน ขวาหัน มองไหล่คนข้างหน้า และคอยกำชับไม่ให้นักเรียนแตกแถว แต่ลองเปลี่ยนวิธีการ แล้วบอกนักเรียน เพียงบอกว่า “ให้มองสันเท้าของคนข้างหน้า แล้วเดินตามครума” เดินไปสักพักก็สั่งให้หยุดเดิน พร้อมตั้งคำถามเป็นระยะไป คำถามอาจจะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เดินผ่านไปนั้น เช่น ถามว่า ที่เดินผ่านมานั้น นักเรียนเห็นอะไรบ้าง นักเรียนได้ยินเสียงอะไรบ้าง ใช้เวลาประมาณ 30-45 นาที โดยที่ครูก็คอยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนไปด้วย

3. การวัดผลประเมินผล แบบบันทึกการเรียนรู้, แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน, แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบวัดผลประเมินผลชุดกิจกรรมการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

ชื่อ-สกุลผู้รับการสัมภาษณ์.....

1. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรก่อนทำกิจกรรม

.....
.....
.....

2. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรหลังทำกิจกรรม

.....
.....
.....

3. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรม

.....
.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมนี้คืออะไร

.....
.....
.....

ลงชื่อผู้สัมภาษณ์.....

วันเดือนปี.....

แบบบันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่.....

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้

.....
.....
.....
.....

2. สิ่งที่น่าสนใจ

.....
.....
.....
.....

3. สิ่งที่ยากเล่า/อยากบอก/อยากเสนอแนะ

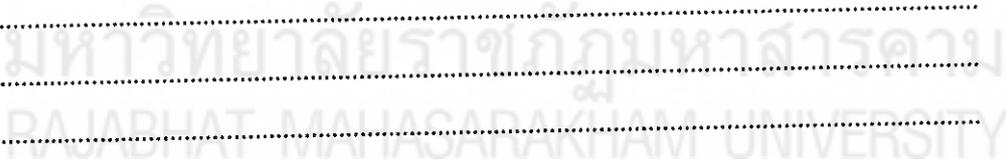
.....
.....
.....
.....

4. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อผู้บันทึก.....

วันเดือนปี.....

แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน

ชื่อ-สกุลผู้เรียน.....

1. นักเรียนมีความตั้งใจ ความสนใจในการร่วมกิจกรรม เช่น สนใจฟังคำอธิบาย ตั้งใจทำงาน ให้
ความร่วมมือ การตรงต่อเวลา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นขณะเข้าร่วมกิจกรรม เช่นการพูดตาม
กติกากลุ่ม การรับฟัง การพูดแสดงความคิดเห็นด้วยถ้อยคำสุภาพนุ่มนวลเป็นกัลยาณมิตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. พฤติกรรมขณะเข้าร่วมกิจกรรม เช่นการแต่งกาย กิริยามารยาท การควบคุมตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้บันทึก.....

วันเดือนปี.....